

Քանի՜ խեղճ է մարդն, չունի միշտ մի
կամք,

Խիղճն անանդորր, գործն անարգար:

Կա հաճոյանալ միայն է մտածում,
Ինքն խօսում այլ՝ կամքն այլ գործում.
Բայց թռչնիկ սիրուն, մի է քո նպատակ,
Յարգել Եստուծուն բոլորիցս էակ:

Կորա խնամքին ապաստան մնալ,

Կորա օրէնքին միշտ ծառայ դառնալ:

Դու կեղծաւորել երբէք չես գիտում,
Սուտ «այո՛», ասել՝ երբէք չես մտածում.

Քոնն արդար է, ամենայն ինչ պարզ,

Քոնն ի սրտէ է՝ ոչ այլտարազ:

Իցէ՞ արդեօ՛ք՝ երբեմն և մեզ,

Թռչել ազատ, շրջել ըստ քեզ,

Երգել զՏէր մեր Հայրենեաց,

Տօնել գարուն ի վայրս աւետեաց:

ԵՆՈՎՔ ՍԱՐԿ. ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ.

Ի Ս. ԵՋԷՆՔԷ.

Ք Ն Ա Ր

Ա.

Տխուր սրտին նախանձիկի ցնծութիւն,

Ըզբեզ կոչել արժան դատի մահացուն.

Գեամն, ընդէր, կամ թէ յինչ միտս, ում ինաւ,

Ընդ այս՝ հարցուն ունիմ առ քեզ ընդ երկար,

Քոյդ զարգասիս զեղանի

Հանել ի ցոյց աշխարհի:

Պատմեմ ինձաւ, ասո՛ լուայց, դուդ անշունչ,

Ի՛նչ, կամ որով զօրես միշտ տալ մարդկանց շունչ,

Ո՛ր զփորոտիդ մասն ինչ տղեաց պատշաճ լար,

Կազմ յարդարեաց հնչել նուագս, երգս, ինձաւ.

Ձի բընութիւնն ի քոյդ ծայն

Ջուարթ առնէ՛ զսիրտ համայն:

Քանի՜ տխուր սրտից ի ցաւս անըստի

Ի մոռացօնս տարեալ սուգ, վիշտ, տաս ըստի.

Եւ զիմ աւուրս տրտում ցաւոցս ակընկոր,

Ուրախութեան ցօղես անձրեւ մեղրածոր,

Ջսիրտս ի ցաւոց անսխառտ

Կացուցանել զերձ ազատ:

Ի քեզ զիւցաղն, արքայազուն ամենայն,

Տէր և սպարակ վայելեն ծիրս բընութեան,

Երիտասարդ ընդ կուսանին յերգի ի խինդ

Ջուարթանան առնուլ կարաւ թինդ ի թինդ,

Ուր ցնծութիւն մինչ ի ծայթ

Գողցես դառնայ յորոգայթ:

Եւ որ այն սիրտ, որ յերգի անոյշ ծայնակից

Ջըբարախէ և չընդոստնու յար ի ցինծ.

Ձի քո հնչիւնդ ոչ մի միայն զբանականն,

Ա յիւ զանբանս դարձուցանէ՛ զամենայն,

Գողցես ի չու անդ յեղեմ

Երկնազնաց առնուլ ճեմ:

Արդ պատմեմ ինձ, ուստի՛ քո այդ զօրութիւն,

Ուրախ ըզսիրտ մարդոյն, զգաստ զգայութիւն

Առնել համակն մանուկն և ծեր թեթաղի

Ի մի քո ծայն, խորին հանդէս ունկընդիր.

Արդ ուսո՛ զիս անյապաղ,

Ե՛րբ քո սկիզբն, արդեօր վնդ:

Բ.

«Լուր դու երգակ, զարտասխտնիսն իմ առ քեզ,

Կրկնեաց քնարն, եթէ զստոյն հարցանես.

Ես կմ որ զմարդ զուարթնոցն առնեմ ճիշտ հանգոյն

Մինչ ի ցաւած սրտից թափել զմահաճոյն,

Ըզսիրտ զարթոյց յիմ ի լար

Թելաղրեալ անդադար:

Խսկիզբն անդ արարածոց մինչ Աստուած,

Տարեց քնութեան հըրաման տայր ի զանգուած

Գալ եւ կազմել միմի զարդուցս աշխարհի,

Ես առաջին դաշնակ Ոգի հնչեցի,

Ձի մինչ հրաման տայր Աստուած,

Որհնէք տային կատարած:

Ոգոյս դաշնակ աստիճանին չափ հարման,

Պերճ յօրինէր սոխակ ի նուագսըն դարնան,

Ամենեցուն թռչնոց երկնից օղայնոց,

Սա գեղանուազ ողբայր եւ մերթ ի սիրտ խոց,

Ելեւէջիւ վեր ի վայր

Ընդ արուեստին՝ զիւտ սրանձայր:

Թումակն եկեալ յունկընդորութիւն նուաղին՝

Ճիշդ դասնէր եւ զեղանակ սոխակին.

Ի թուսիս վարդից ընկեր երգոցն էր ներհուն՝
 Մինչ լըսողին կարծել զսոխակն երգել բուն,
 Աչք վերամբարձ ընդ դիտակ,
 Եւ զինչ տեսցի, հոն թուծակ:
 Փորր այս թուռն ոչ միմիայն զինչ սոխակ,
 Այլ եւ զբարբառ խօսէր մարդոյ ճիշտ համակ,
 Յոր մըտաղիւր ամենեւին Յովբաղ մեծն,
 Անդէն ծնանի ի միտս արագ զխորհուրդ մեծն.
 Եւ մարդոյ զինչ դժուարին՝
 Երգել զնուաղ սոխակին:

Զինչ առաւել զօրումիւն է թուծակին
 Որ եւ՝ մարդոյ եւ՝ սոխակաց նուագին,
 Յարմարէ զձայն, մինչեւ խաբել դիս ի սմին,
 Փորձ փորձեցից, երգել նուագս ի քննին.
 Երգէր այգուց ցերեկոյն,
 Երգէր ցկէս զիշերոյն:
 Զայս խո՛ւ ըղձայր ըզցայգ ի ժամ երազոյն,
 Նխատ յարտորայս հասեալ ի հունձս, ուր ցօղուն
 Վարսք արմատեացն, եւ ազգի ազգի վարսակին
 Խնծղայք ծնծիզս, եւ հնչեն ըստ նուագին,
 Յարեզին ձայն տայ նաժիշտ,
 Կանգնէ Յովբաղ երաժիշտ:

Այսպէս Յովբաղ ի դայլայլիկըս թաշնոց
 Երգէր զաշնակս հըրաշալուրս երկրայնոց,
 Անուանի պերճ ի մարդկանէ երաժիշտ,
 Յերզս ողորեալ զբարացեալ սիրտս ամբարիշտ.
 Մեծ զիւտ եկիտ մեծն Յովբաղ,
 Յոր քաջասցի եւ զանդաղն:

Նա ոչ այսպիսի, եւ զցողունս հաւաքէր,
 Մի առ միով մերթ զմիով մեւ մեւէր,
 Նա փոխ ի փոխ քառակուսի, եռանկիւն
 Պնդեալ ի ցիցս, եւ հարկանէր ի հնչիւն,
 Կարճ եւ երկայն ցող նոյն շար
 Բարձր եւ ցած զձայնն արար:
 Նա ուժղին հողմն ի հարաւոյ խիստ հնչէր,
 Ի թովբեկայ՝ ծնծղայի մասն առբերէր,
 Ի ի ցիցս ցողնոյն երաժշտին յեղուցեալ՝
 Ընդ շունչ քամոյն եւ ծնծղային զօղանջալ,
 Կայտալի Յովբաղ զձեռս ի լանջն,
 Զի նոր մի փորձ բեր զօղանջն:

Այնուհետեւ ցօղնոյն հանգէտ զթիթիղն
 Թիւ նուրբ կըլոր կազմէր թովբէլ հանճարեղն,
 Յովբաղ զնոյն պրկէր ի ցիցս ընդ ցողնոյն,

Եռանկիւնի կազմել զձեռն ըստ փորձոյն,
 Ի նուրբ արկեղն ի վերայ
 Ցից եռանկեանն ամբանայ:
 Գործին պատրաստ, Յովբաղ արաղ ի գործել,
 Մօտ առ արկեղն նստի յերկրայս ի փորձել,
 Նախ հարկանէ թափ զթելիւն յեղունգն խոր,
 Եւ ձայն թելին հնչէ ԲՐՃ ԲՐՃ, յունկն ի լուր.
 Զի գործին ԲՐՃ ԲՐՃ արար,
 Անուանեցաւ եւ ԲՐՃՆԱՐ:

Գ.

Այս է ըստոյդ, այս իմ սկիզբն, մյս անուն,
 Հետզհետէ զկատարման լըրումիւն
 Ի դարս ի դարս առնում ընդ ձեռն եռանդոտ,
 Արի արանց եւ քաջազանց՝ եւ տափոտ,
 Ումանցն ասեմ տարփակաց
 Ոյք ոգէին սիրայրեաց:
 Գընա ի րաց, ըզպատումիւն կարդա, տես,
 Եթէ յճր դար՝ ո՞ սր եկեալ ի հանդէս,
 Ոգել ձայնիւ, ճիշտ հարկանել նուագաբան,
 Եւ թէ ո՞յք երգը՝ յօրոց ոմանց արարան,
 Թէ ո՞ հասոյց ի կատար
 Զգեղարուեստն ըզբնար:

ՈՍԿԵՐԻՁ ՓԻԼԻՊՊՈՍ ՆԵՐՃԱՆԵԱՆ, ԵԱՂԻՐԹԱՆԵԱՆՑ.

Ի Վ.ՂԵՂԻՂԻ.

ՀԱՅԿԱՅ ՆԵՏԸ.

Եղբարք, դարձեալ տանք ալ ի յաջ,
 Որպէս արեամբ՝ նոյնպէս հոգեով.
 Զուգախառնուինք Հայկայ որդիքս
 Յիշենք, մանկունք, քաջի գործը.
 Որդւովք թողամք նա միացած,
 Թըւով սակաւ, բայց զուգութեամբ
 Հուժկու եղած, ի՛նչ, տաղալեցի
 Սոսկալիթխար հըսկայակոյտն
 Հարաւային լուռն աստուծոյն,
 Քաջին նետը երեքթեւան.
 Երեք վրէժ լուծեց Բէլէն,
 Աստու, մարդու և հայրենեաց
 Աստուած, մարդու և հայրենիք,
 Ազատութեան նախամարտին